

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

 PONEKE, TAITE, HEPETEMA 20, 1906.

TARI WHAKAHAERE I NGA MAHI AHU WHENUA O NIU TIRENI.

(JOHN D. RITCHIE, Hekeretari.)

KUPU TOHUTORU MO TE WHAKATO I NGA KAI E WHAI AKE NEI.

Tanapu (Turnips), ara, nga tu ahua e pai ana hei whakato ki roto ki nga kaari. Ko te wa hei ruinga i nga purapura, me timata i Akuhata tae noa ki a Maehe. Ka oti te karikari o te maara me rakaraka kia kore rawa he pokurukuru. Hei te rangi paki ka mahi i nga raina (drills) ka rui i nga purapura, kia kore ai te oneone e piri ki te rakaraka. Me hanga nga raina (drills) kia rua inihi te hohonu a kia tekau ma rima inihi te tatahi. Kia tatahi te rui i nga purapura kei puputu rawa te tupu ake. Ki te puputu rawa ka uaua te hutihuti kia tatahi a he maha nga mea e kino. Ka rarahi nga tupu ara ka taea te nanao e te ringa me hutihuti etahi, ko nga mea e waiho kia tupu kia ono kia waru ranei inihi te tatahi.

Kaua e ruia kia nui rawa i te ruinga kotahi, notemea ina hutia hei kai kaore e taea te rongoa mo te wa roa. Ruia kia iti te maara, a kia pau nga wiki e ono ka rui atu ano kia pera ano te rahi, me pera tonu te rahi o te mahi ia ono wiki a taea noatia nga ra o Maehe, a hei taua marama ka rui kia rahi noa atu te maara hei kai mo te hotoke, notemea kei te hotoke ka taea te rongoa nga tanapu, e kore e pirau wawe.

Tuwiiti Tanapu (Swede Turnips).—Ko nga ra hei ruinga, ko nga ra whakamutunga o Oketopa tae noa ki te mutunga o Noema. Me karikari te maara ka rakaraka kia kore he pokurukuru, a hei te ra paki ka rui. Kia tekau ma rima inihi te tatahi o nga raina (drills), a kia rua inihi te hohonu. Ka tupu ake, ka rarahi, ara, kia taea e te ringa te nanao, me hutihuti etahi; ko nga mea e waiho kia tekau ma rua inihi te tatahi. Me rui kia rahi te maara, notemea ka mau tonu e kore e pirau a pau noa te hotoke.

Kareti (Carrots).—Ko nga wa hei ruinga ko Akuhata, ko Hepetema, ko Oketopa ranei, kia ai ai hei kai mo te raumati tae atu ki te hotoke. Kia rua inihi te hohonu o nga raina (drills). Me karikari te maara kia ngawari, kaua he pokurukuru kaua he taru. Kia tatahi te rui i nga purapura notemea he uaua rawa te hutihuti kareti kia tatahi ina puputu te tupu ake.

Purapura Kapeti (Cabbage seed).—Hei kai mo te raumati me te ngahuru, me rui nga purapura i Akuhata i nga ra tuatahi ranei o Hepetema. Hei kai mo te hotoke, me rui i te whakamutunga o Noema i te tinatanga ranei o Tihema. Me rui nga purapura ki te maara iti, mama te oneone, taru kore. Kaua e puputu rawa te rui. Ka mutu te rui me rakaraka te maara. Ki te haere te manu ki te kai i nga purapura me hui atu ki te rarauhe, kia tupu ake ka tango atu. Me rangaranga nga kapeti e rite ana mo te pera. Me kowhiti ko nga kapeti rarahi ka rangaranga ko era. Me rarangi te whakato kia toru tekau inihi te tatahi, a kia pera ano hoki te tatahi i roto i nga raina. Kia rarahi ake etahi ka rangaranga atu ano, a me pera haere tonu. Kaua e tukuna kia nunui rawa nga kapeti ka rangaranga ai, kei ngehe kei tokoroa te tupu.